

РЕЦЕНЗИЯ

от д.ик.н. Йосиф Илиев – професор в УНСС - София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**

професионално направление **3.8. Икономика**

докторска програма **Икономика и управление (индустрия)**

Автор: Катерина Йорданова Козлуджова

Тема: Пазарна реализацията на иновациите в софтуерната индустрия

Научен ръководител: доц. д-р Драгомир Любомиров Генов

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № Р33-1173 от 19.03.2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Пазарна реализацията на иновациите в софтуерната индустрия“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика и управление, докторска програма Икономика и управление (индустрия). Автор на дисертационния труд е Катерина Йорданова Козлуджова – докторантка в редовна форма на обучение към катедра Управление и количествени методи в икономиката с научен ръководител доц. д-р Драгомир Любомиров Генов от ПУ „Паисий Хилендарски“ – Пловдив.

Представеният от Катерина Йорданова Козлуджова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи: молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд; автобиография в европейски формат; нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС ‘магистър’); заповеди за записване в докторантура; за провеждане на изпити от индивидуалния план и съответни протоколи за издържаните изпити по специалността с отличен успех; протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд; дисертационен труд; автореферат; списък на научните публикации по темата на дисертацията; копия на научните публикации; декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи.

Докторант Козлуджова е приложила две публикации по дисертационния труд.

Изискуемата документация по защитата на дисертационния труд се отличава с пълнота и е представена в отличен вид.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Катерина Козлуджова е завършила езикова гимназия „Иван Вазов“ – Пловдив. Придобива бакалавърска степен в Международен колеж – Албена (2000-2003г.) и магистърска специалност с отличен успех в специалност „Корпоративно управление“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ – Пловдив. От 2016г. е редовен докторант в университета, а нейните основни изследователски интереси са в актуална област на иновациите.

Наред с академичното образование и прехода към редовна докторантура в професионален план тя придобива умения и опит в бизнес практиката в качеството си на супервайзър на екип и продуктов мениджър. Притежава експертни и ръководни умения, за които е получила съответно признание. Владее отлично английски език. Има участия като лектор и докладчик в редица международни бизнес конференции, академични форуми и проекти. Определено може да се обобщи, че досегашната професионална реализация на кандидатката е много добра и закономерна предпоставка (като умения и опит) за разработване и защита на качествено дисертационно изследване.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Въведението на дисертационния труд съдържа концептуалната рамка на цялостното изследване. Оценката ми за концептуалната рамка е висока, а основанията ми са следните:

- Убедително е обоснована актуалността и значимостта на темата на дисертационния труд и изследваната проблематика в нейната цялост.
- Ясно и прецизно са дефинирани обекта на изследване и предмета на изследване.
- Добре е формулирана основната изследователска теза.
- Конкретно и амбициозно е изведена целта на дисертационния труд и много добре са дефинирани четири групи от задачи пред изследването, осигуряващи изпълнение на целта.
- Приемлива е основната хипотеза, а положително оценявам произтичащите от нея допълнителни хипотези.
- Синтезираните във въведението методични въпроси, възприети ограничения в изследването, информационна база и структуриране на дисертационния труд, оценявам силно положително.

Обобщената ми оценка е, че концептуалната рамка на дисертационното изследване представлява отлична основа за качествен дисертационен труд. Въведението в неговата цялост дава начални доказателства, че докторант Козлуджова има задълбочени познания по изследваната проблематика, вкл. „проблемните полета“ в нея, въвежда методика, която да

съответства на поставената цел и нейното постигане, откроява ограниченията в изследването, които са основание за задълбочено изследване на ключови въпроси.

4. Познаване на проблема

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд се отличава с отлично „техническо“ изпълнение, зад което стои съдържание, отличаващо се с научен стил на изложение, подкрепено с голям обхват от схеми, фигури, таблици, приложения. Силно положителна е оценката ми за структурата и съдържанието на дисертационния труд. Основни аргументи за тази оценка са:

- Налице е убедителна от научна гледна точка логическа последователност на четирите глави на труда – теоретично проучване в първа и втора глави; методология и методика в трета глава; приложно изследване в четвърта глава.

- Фокусът в първа глава правилно е поставен върху потребностите (нуждите) на клиентите при разработване на иновации в софтуерната индустрия. В тази връзка положително оценявам приложенията в дисертационния труд модел за правилно дефиниране на нуждите на водещ клиент. От модела и ключовите фактори за разработване на иновация в софтуерната индустрия по същество произтича както успешната иновационна дейност, така и потенциална за пазарна реализация на разработената иновация. Този момент е ключов за първа глава и е постижение на докторантката.

- Коректно и качествено се изследва във втора глава пазарната реализация на иновациите в софтуерната индустрия. Навлиза се успешно в елементите и етапите на процеса на пазарна реализация. Оценката ми е, че правилно са изведени ключовите фактори за пазарна реализация на разработената иновация в софтуерната индустрия.

Третата глава съдържа методологията и методиката на изследване. Методическият резултат е разработеният концептуален модел на изследването, а методическите въпроси обхващат подходящи за целите методи (инструментариум на изследването). Същевременно тук е извършено и практическо изследване сред ръководители на софтуерни фирми, което успешно реализира избраните методи и дава основание на докторантката за произтичащи от него изводи и оценки.

Същинското практическо изследване се съдържа в четвъртата глава на дисертационния труд. То дава доказателства за аналитично-оценъчни способности на докторант Козлуджова и заслужава положителна оценка. Реализираният в него инструментариум и обобщените резултати потвърждават формулираните в първа и втора глави ключови постановки, подходи и тези относно иновациите в софтуерната индустрия и пазарната им реализация. Практическото

изследване тества и предложението от докторант Козлуджова модел за пазарна реализация на иновациите. То потвърждава неговата приложимост и полезност.

В заключение на дисертационния труд правилно са направени обобщения и препоръки със значимост и полезност за софтуерната индустрия в нейната цялост.

5. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приемам дефинираните в автореферата на дисертационния труд приноси в цялостното изследване като реални постижения на докторант Козлуджова.

От моя гледна точка формулирам приносите както следва:

1. Ключовите понятия „иновации“ и „пазарна реализация“ са обогатени и интерпретирани в съответствие със спецификата и особеностите на софтуерната индустрия.

2. От гледна точка на потребностите на клиента, тяхното правилно разбиране и строго дефиниране при разработване на иновации в софтуерната индустрия, е предложен алгоритъм и е доказана неговата приложимост при разработване на профила на „водещия клиент“.

3. Правилно са обосновани етапите на процеса на пазарна реализация на иновациите с акцент върху конкретни маркетингови дейности. При тестването им е разкрита както приложимостта им, така и проблемни полета, особено в маркетинговите дейности.

4. Разработен е концептуален модел на емпиричното изследване, свързан с иновационното представяне в на страната. Моделът успешно може да намира приложения в следващи изследвания в тази област.

5. Разработен е и е апробиран модел за пазарна реализация на иновациите във фирмите от софтуерната индустрия. Изследването потвърждава практическата му приложимост и полезност.

6. Преценка на публикациите по дисертационния труд

По дисертационния труд са предоставени две самостоятелни публикации – една статия на английски език в Journal of International Scientific Publications; един доклад на научна конференция, публикуван в сборник в Университетско издателство на ПУ.

Двете публикации са директно свързани с темата на дисертационния труд и по-конкретно с ключови въпроси по отношение на които докторант Козлуджова има определени постижения. Оценката ми е, че публикациите осигуряват необходимата публичност сред заинтересованата общност и представят по много добър начин тяхната авторка.

7. Лично участие на докторантката

Дисертационният труд в неговата цялост и съдържание е лично дело на докторант Козлуджова. Постигнатите резултати и открития в рецензията приноси са лична нейна заслуга.

8. Автореферат

Оценката ми за автореферата е, че в него успешно са синтезирани в тяхната логическа последователност главните моменти в дисертационния труд. Адекватно на съдържанието на труда са обобщени основните резултати от изследването и съответно постиженията на докторантката.

9. Критични забележки и препоръки

В дисертационния труд не се съдържат погрешни постановки и слабости, които да влошават неговото качество. Независимо от това могат да бъдат направени определени забележки и препоръки, насочени към бъдещи изследвания на докторант Козлуджова:

1. Коректно са направени изводи по отделните глави, които изводи биха могли да бъдат по-обобщено представени, вкл. с „изчистване“ на отделни моменти с по-малка значимост за дисертационното изследване.

2. Съдържанието на трета глава, което оценявам положително, надхвърля наименованието на главата, а добавката към наименованието на главата (изследователска програма), според мен, не е необходима.

3. Основната ми препоръка към докторант Козлуджова е в следващи изследвания да намерят място въпроси на иновационния риск, независимо, че подхода към дисертационното изследване дава основание да се твърди, че той се минимизира.

10. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Определено може да се подчертае, че основните резултати от дисертационното изследване и по-конкретно тези от тях, които са приносни моменти, дефинирани в рецензията, могат да бъдат успешно използвани в практиката на фирмите от софтуерната индустрия на страната. Допълнителен аргумент в тази посока е и оценката на респондентите за възможността и ползността от използване на алгоритъма, концептуалния модел и модела за пазарна реализация на иновациите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален научен принос и в практическа значимост* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАС-РБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Факултета по Икономически и социални науки, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд дава доказателства, че докторантката Катерина Йорданова Козлуджова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Икономика и управление като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на качествено научно изследване.

Убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’* на Катерина Йорданова Козлуджова в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма Икономика и управление (индустрия).

24.04.2018 г.

Рецензент:

проф. д.ик.н. Йосиф Илиев